

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/195576,Elzbieta-Strzeszewska-W-sluzbie-Polsce-Lucyna-Janikowa.html>
27.02.2026, 22:28

Elżbieta Strzeszewska: W służbie Polsce. Lucyna Janikowa

Lucyna Janikowa ps. „Bogna”, żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych i Armii Krajowej na północnym Mazowszu, zasłużony wieloletni pedagog, pisarka, społeczniczka. Odeszła 2 stycznia 2022 r.

[Armia Krajowa](#) [Konspiracja](#) [Narodowe Siły Zbrojne \(NSZ\)](#)

02.12

Lucyna Janikowa z domu Gilert urodziła się 2 grudnia 1921 r. w Watkowie k. Gołymina w pow. ciechanowskim, jako córka Józefa i Marianny z Chełstowskich. Przed II wojną światową uczęszczała do Państwowej Żeńskiej Szkoły Rolniczej w Gołotczyźnie, gdzie przeszła również przeszkolenie w ramach Przystosowania Wojskowego Kobiet.

W działalność konspiracyjną zaangażowała się w 1941 r., najpierw w ramach Polskiego Obozu Narodowo-Syndykalistycznego, a następnie Narodowych Sił Zbrojnych i Armii Krajowej. Działała w sekcji Pomocniczej Wojskowej Służby Kobiet przy oddziale ppor. Edmunda Kowalewskiego ps. „Burza”. Współpracowała również bezpośrednio z szefem sztabu Komendy Okręgu II NSZ Mazowsze Północ Stanisławem Borodiczem ps. „Wara” oraz z por. Stanisławem Wiśniewskim ps. „Kruk”, który „kierował tą organizacją [NSZ] na tut. terenie [tj. na terenie pow. ciechanowskiego]”. Odpowiadała przede wszystkim za łączność, służbę sanitarną, kolportaż „Biuletynu Informacyjnego NSZ”.

Rodzina konspiratorów

Dom rodzinny Gilertów w Watkowie stał się w czasie wojny i latach powojennych schronieniem dla oddziałów podziemia niepodległościowego, w tym dla żołnierzy Narodowego Zjednoczenia Wojskowego dowodzonych przez st. sierż. Mieczysława Dziemiszewicza ps. „Rój”. Działalność prowadzona przez członków rodziny szybko zwróciła uwagę funkcjonariuszy bezpieczeństwa, którzy otoczyli ich siecią konfidentów.

Ojciec Lucyny, Józef Gilert, posiadający 15 ha ziemi, postrzegany był przez przedstawicieli nowego reżimu jako kułak. Jak raportowano:

„W/g. danych Urzędu wynika że u Gilerta była stała melina bandy „Roj”. W/w jest wrogiem obecnego ustroju i jest wrogo nastawiony do spółdzielcz. produkc. Był aktywistą PSL na terenie gm. Gołymin”.

W 1950 r., zgodnie z uprzednią dyspozycją: „Aresztować i oddać pod Sąd”, Józef Gilert został zatrzymany przez bezpiekę i uwięziony w areszcie Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Ciechanowie, gdzie przez kilka miesięcy poddawano go brutalnym przesłuchaniom.

W tym samym czasie nakazano, aby ustalić „[...] miejsca pobytu a następnie przeprowadzić wywiady o GILERT Lucynie ze wsi Watkowo pow. Ciechanów [...]”, jako utrzymującej „kontakty z organizacją N.S.Z. oraz z ps. »Krukiem«”. Najpewniej objęto również inwigilacją jej brata Henryka i jego znajomych. Podkreślono przy tym, że są to

„ludzie obcoklasowi, którzy w większym stopniu jako element kułacki są wrogo ustosunkowani do obecnej rzeczywistości i kontaktują się z b. czł. bandy »Burzy«”.

Wyniki działań operacyjnych prowadzonych przez agenturę były dla funkcjonariuszy UB niezadowolające, gdyż (jak stwierdzono):

„rodzina [...] Gilerta jest b. dyskretna”.

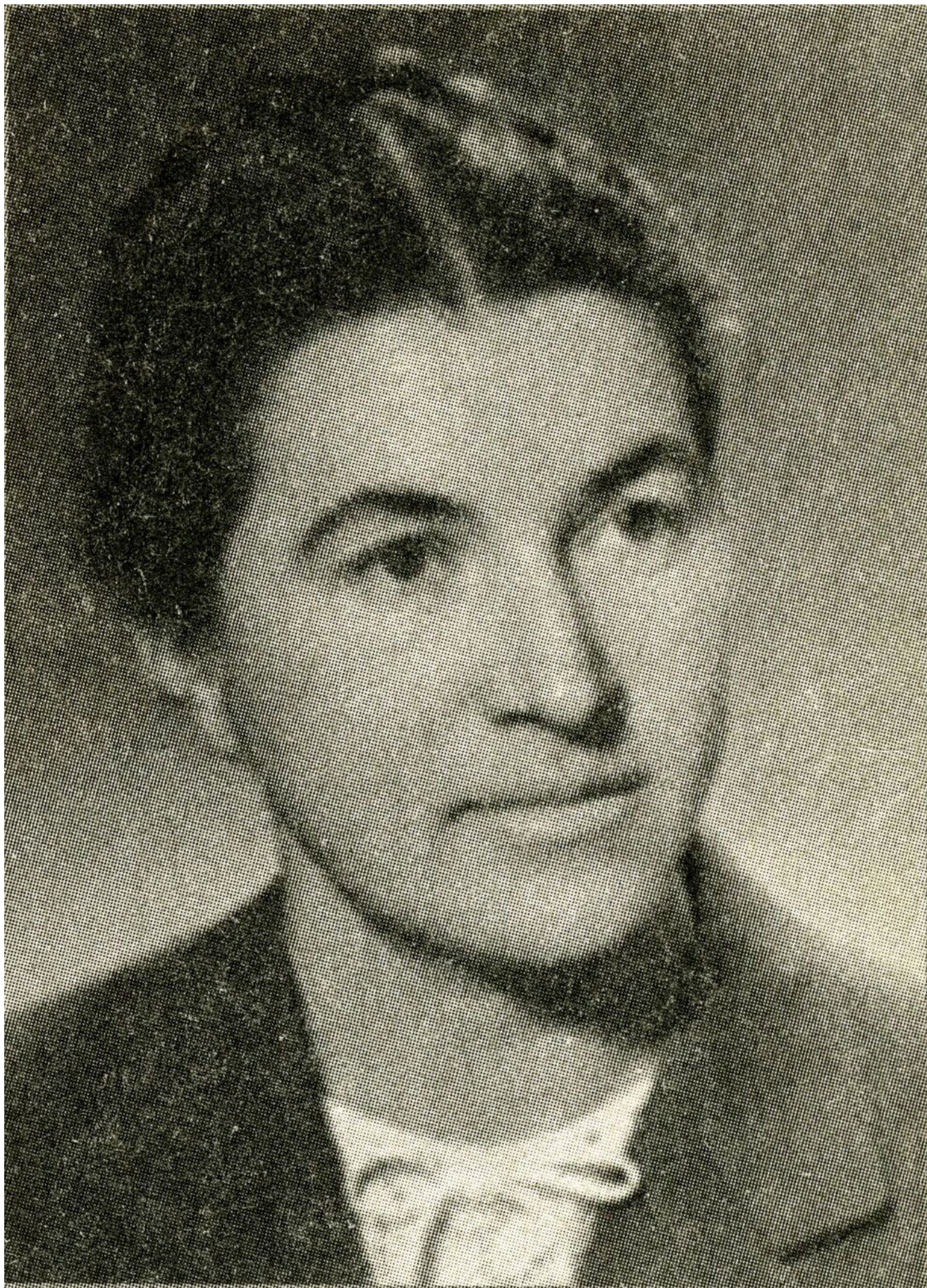
► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Armia Krajowa, Konspiracja, Narodowe Siły Zbrojne

Artykuł

Lucyna Janikowa, b.d. Zdjęcie pochodzi z książki Jana Kazimierza Korzybskiego pt. „Półwiecze Towarzystwa Miłośników Ziemi Ciechanowskiej”, wydanej w Ciechanowie w 2007 r.